

2021-03-22

P R O M E M O R I A

FI Dnr 21-7246

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Kontracykliskt buffertvärde

Finansinspektionen (FI) ska enligt 7 kap. 1 § lagen (2014:966) om kapitalbuffertar beräkna ett kontracykliskt buffertriktvärde varje kvartal och ändra eller fastställa det kontracykliska buffertvärdet vid behov.¹

Syftet med den kontracykliska kapitalbufferten är att upprätthålla och stärka bankernas motståndskraft mot störningar. Buffertkravet ska sedan kunna sänkas eller helt tas bort vid en finansiell kris eller när omständigheterna i övrigt motiverar en sänkning. Det frigör kapital som ger bankerna utrymme att i högre grad upprätthålla sin utlåning och därmed mildra en nedgång i ekonomin.²

Den senaste gången FI beslutade att ändra det kontracykliska buffertvärdet var den 16 mars 2020. FI beslutade då att sänka det kontracykliska buffertvärdet från 2,5 till 0 procent.³ Det nya värdet började tillämpas med omedelbar verkan.

Finansinspektionens bedömning

Den 16 mars 2020 valde FI att sänka buffertvärdet för att motverka en kreditåtstramning och på så sätt ge bankerna bättre möjlighet att tillgodose en förhöjd efterfrågan på krediter. Sänkningen av den kontracykliska bufferten har frigjort kapital så att bankerna kan upprätthålla utlåningen med högre marginal till kapitalkraven och på så sätt mildra en nedgång i ekonomin.

Det senaste året har utvecklingen på kreditmarknaden för hushåll och icke-finansiella företag skiljt sig åt. De icke-finansiella företagens skulder växer betydligt långsammare nu än i början av 2020. I januari 2021 var tillväxttakten 2,8 procent, vilket är drygt 5 procentenheter lägre än i januari 2020.

¹ Det kontracykliska buffertvärdet ändras i multiplar om 0,25 procentenheter. Det finns inget maximalt buffertvärde men automatisk reciprocitet gäller enbart upp till 2,5 procent.

² Se PM *Tillämpning av den kontracykliska kapitalbufferten* för en mer detaljerad beskrivning av verktygets syfte och hur FI tillämpar det.

³ FI (2020), *Ändring av föreskrifter om kontracykliskt buffertvärde*. Publicerad på fi.se den 16 mars 2020, FI Dnr 20-6054.

Inbromsningen drivs främst av att de icke-finansiella företagens finansiering genom certifikat minskat avsevärt. Såväl ekonomins återhämtning och kreditmarknadens funktionssätt påverkas samtidigt av de stödåtgärder som infördes under 2020. Det är också troligt att företagens efterfrågan på krediter kan komma att öka, i takt med att den ekonomiska återhämtningen tilltar och de finanspolitiska stödåtgärderna avvecklas.

För hushållen är utvecklingen en annan. Efter att bostadspriserna gick ner i pandemins inledningsfas började de att stiga snabbt under sommaren och hösten. I februari 2021 steg bostadspriserna med 12,6 procent i årstakt. Det är den snabbaste prisutvecklingen sedan inledningen av 2016. Utlåningen till hushåll från MFI har under året gradvis ökat och växte i januari 2021 med 5,7 procent i årstakt. Det är 0,4 procentenheter högre än januari 2020.

Sammantaget växte de totala skulderna med 4,6 procent i årstakt under det fjärde kvartalet 2020. Det är knappt 2 procentenheter lägre än under första kvartalet 2020. Tillsammans med den svaga BNP-utvecklingen innebär det att kreditgapet, beräknat enligt Baselkommitténs standardmetod, ökade jämfört med det tredje kvartalet 2020 och uppgick till 8,6 procentenheter. Det betyder att det kontracykliska buffertriktvärdet beräknas till 2,1 procent.⁴

Förra vårens kraftiga ekonomiska nedgång, i kombination med osäkerhet kring den fortsatta ekonomiska utvecklingen, gör att det är viktigt att bankerna fortsatt har kapitalutrymme för att upprätthålla sin utlåning och stödja den reala ekonomin under återhämtningen. Den ekonomiska nedgången som uppstod i samband med coronavirusets spridning har hittills inte medfört någon omfattande materialisering av systemrisk. Den förväntade uppgången i bankernas kreditförluster har hittills uteblivit, men osäkerheten gör det svårt att avgöra hur systemriskerna kommer att utvecklas framöver. Osäkerheten är framför allt knuten till de finanspolitiska stödåtgärder som vidtagits under krisen, eftersom dessa har spelat en central roll i att stärka icke-finansiella företags motståndskraft.

FI bedömer att ett beslut om höjning är aktuellt först när både läget i ekonomin och framtidsutsikterna har stabiliserats ytterligare. Framtida höjningar av det kontracykliska buffertvärdet kommer, i likhet med de höjningar som FI beslutade om under perioden 2014–2018, att ske successivt. Men till skillnad

⁴ Erfarenheten har visat att kreditgapet har vissa inneboende svagheter som gör den mindre lämplig som indikator. Det gäller särskilt direkt efter en stor ekonomisk nedgång eftersom nedgången får snabbare genomslag i BNP än i tillväxten av kreditstocken, vilket inte behöver vara ett tecken på ökade systemrisk.

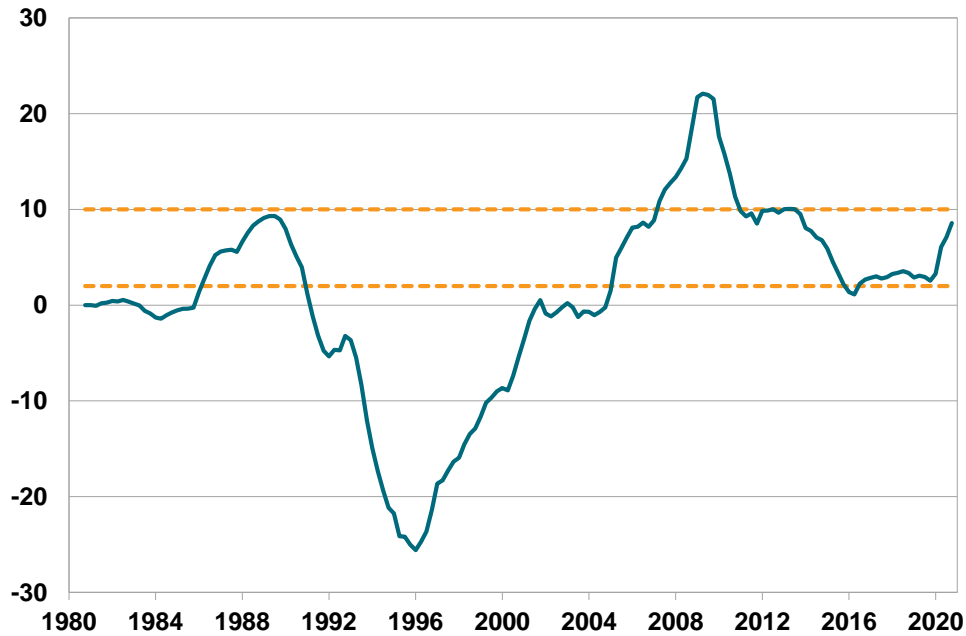
från tidigare beslut, kommer FI att vidta höjningar av buffertvärdet i ett tidigare skede. Anledningen till det är att FI har övergått till att tillämpa en positiv neutral nivå för den kontracykliska kapitalbufferten.⁵ Givet såväl framtidsutsikterna som den nuvarande utvecklingen i ekonomin och på kreditmarknaden bedömer FI att en initial höjning av buffertvärdet tidigast kommer att ske under det tredje kvartalet 2021.

⁵ Se PM *Tillämpning av den kontracykliska kapitalbufferten* för en mer detaljerad redogörelse för denna princip.

Bilaga 1: Indikatorer

1 Kreditgap enligt standardmetoden

Avvikelse från trend i procentenheter

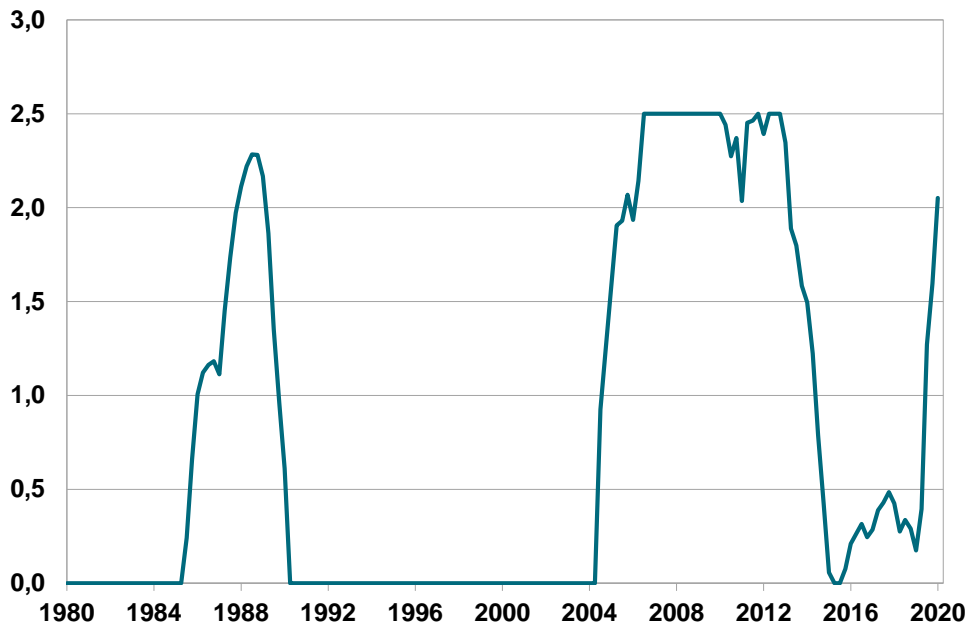

Anmärkning: De streckade linjerna visar de tröskelvärden (2 respektive 10 procent) som enligt standardmetoden används för att omvandla kreditgapet till ett buffertriktvärde.

Källor: FI och SCB.

2 Buffertriktvärde enligt standardmetoden

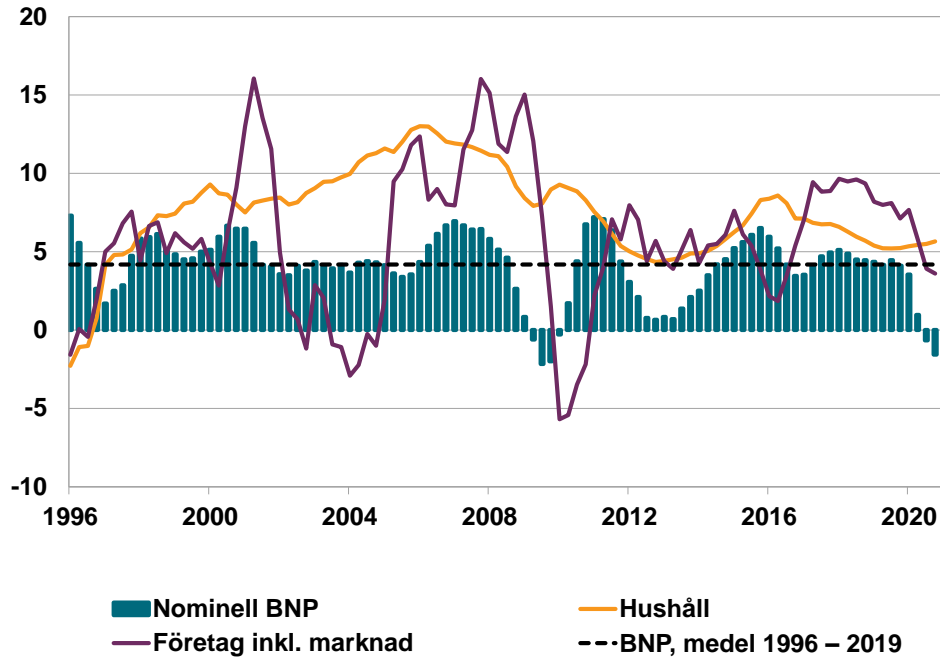
Procent

Källor: FI och SCB.

3 Utlåning till hushåll och företag samt nominell BNP

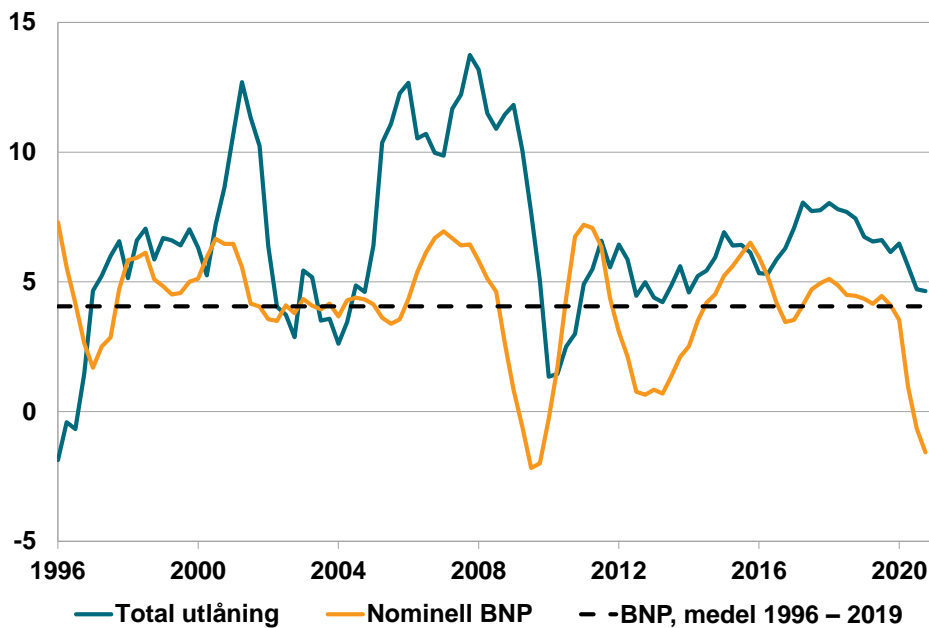
Årlig procentuell förändring

Källa: SCB.

4 Total utlåning och nominell BNP

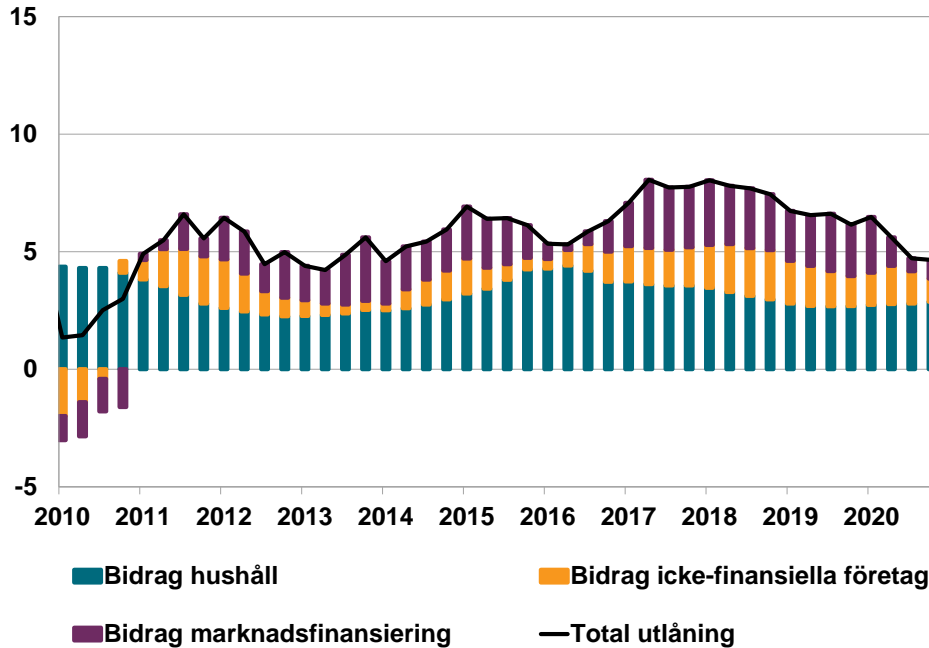
Årlig procentuell förändring

Källa: SCB.

5 Bidrag till total utlåningstillväxt

Årlig procentuell förändring

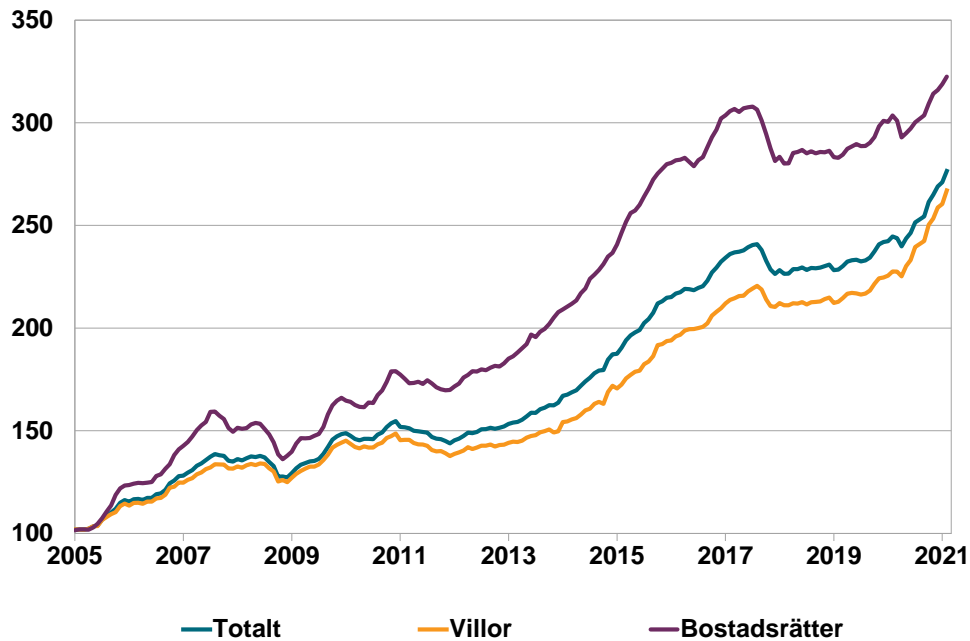

Anmärkning: Avser total utlåning till hushåll och företag samt deras bidrag till den årliga procentuella tillväxttakten. Bidrag icke-finansiella företag avser MFI:s utlåning till icke-finansiella företag.

Källor: FI och SCB.

6 Bostadspriser i Sverige

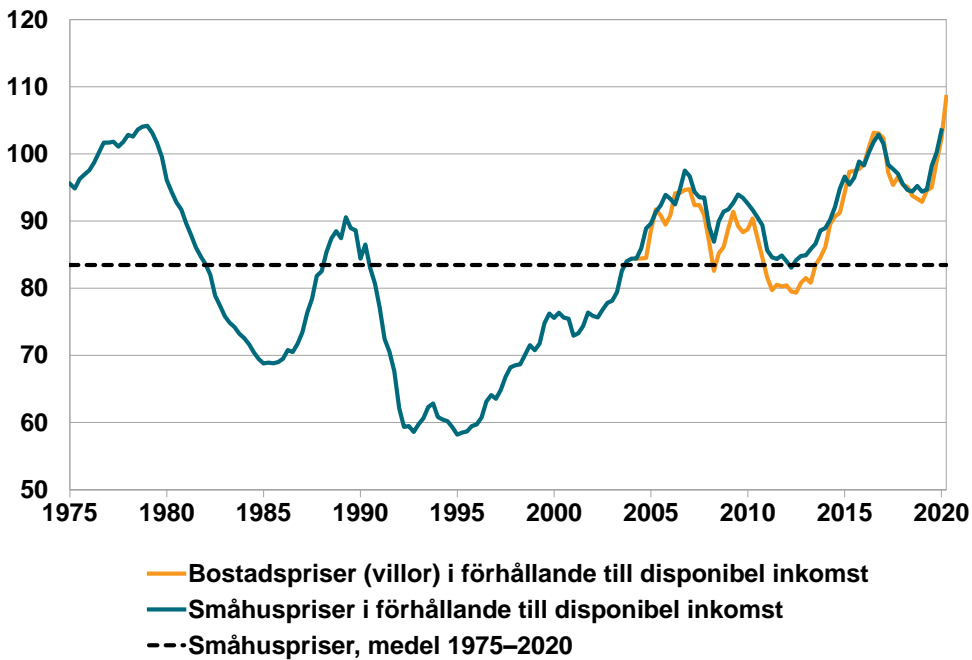
Index 100 = januari 2005

Källa: Valueguard.

7 Bostadspriser i förhållande till disponibel inkomst

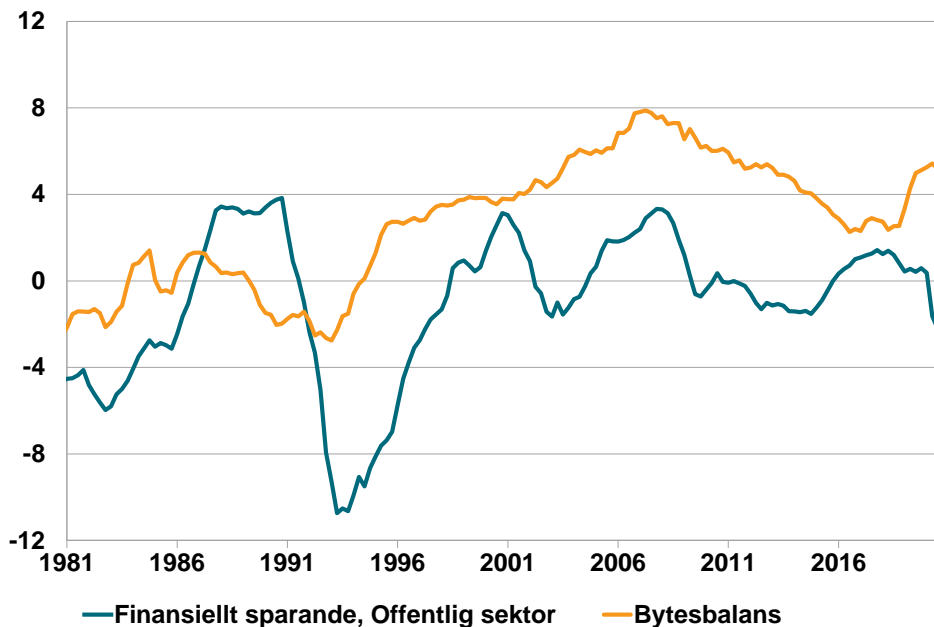
Index 100 = 1980

Källor: SCB och Valueguard.

8 Bytesbalans och offentligt finansiellt sparande

Procent av BNP

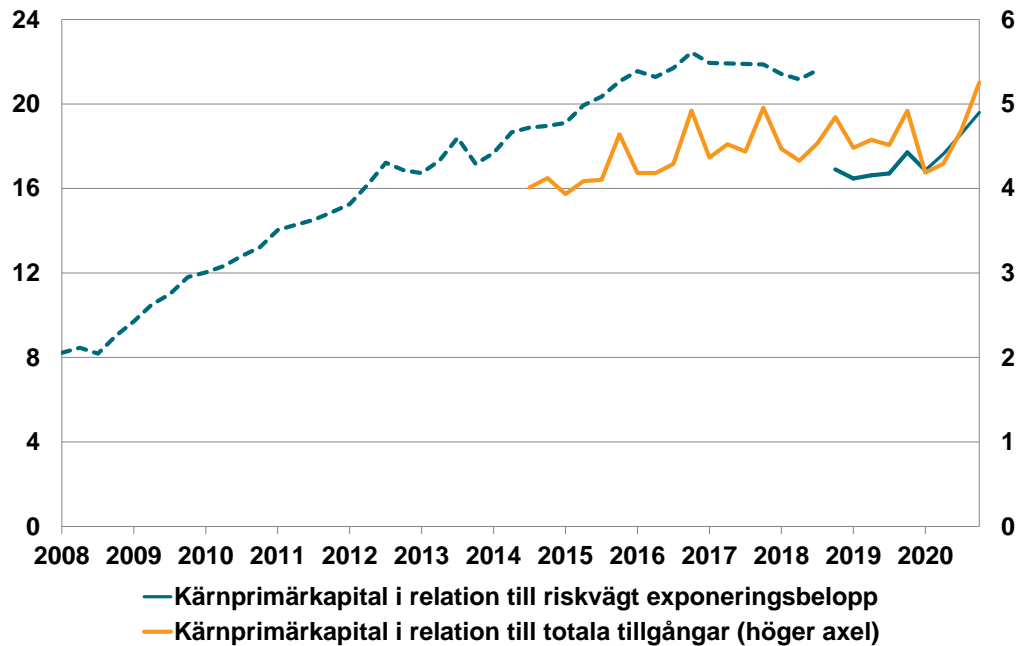

Anmärkning: Bytesbalansen är beräknad med hjälp av nationalräkenskaperna.

Källa: SCB.

9 Kärnprimärkapital

Procent

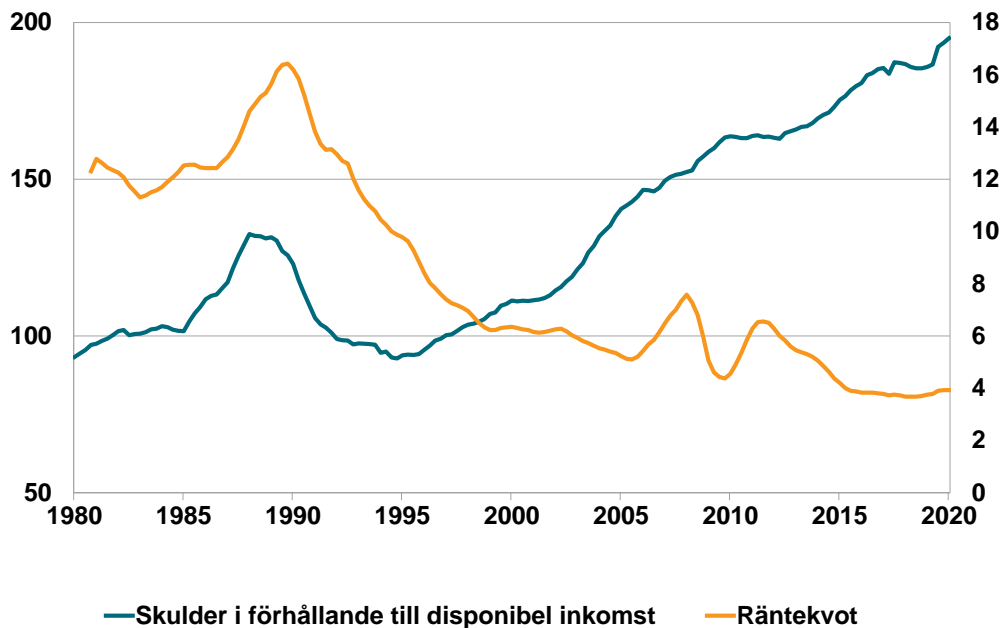

Anmärkning: Diagrammet visar ett oviktat genomsnitt för de tre svenska storbankerna. Sedan kv. 4 2018 tillämpas riskviktsgolvet för svenska bolån i pelare 1 inom ramen för artikel 458 i tillsynsförordningen. Ändringen innebär att det riskvägda exponeringsbeloppet ökade och att kapitalkravet i procent av riskvägt exponeringsbelopp minskade. Effekten på kapitalnivåer och kapitalkrav i kronor var begränsad. Totala tillgångar avser bankernas konsoliderade situation.

Källa: FI.

10 Hushållens skulder och räntebetalningar i relation till inkomst

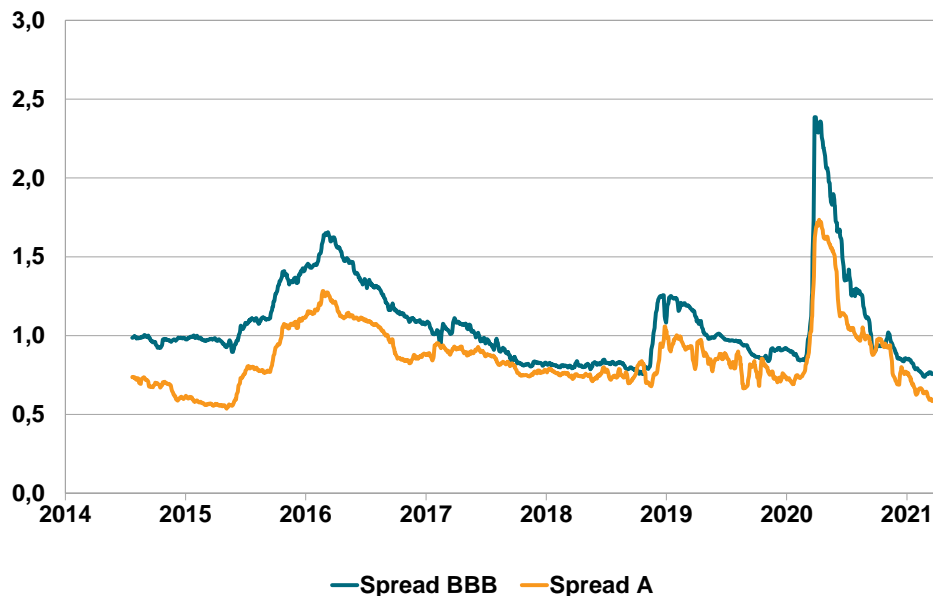
Procent av disponibel inkomst

Källa: SCB.

11 Svenska riskpremier

Procentenheter

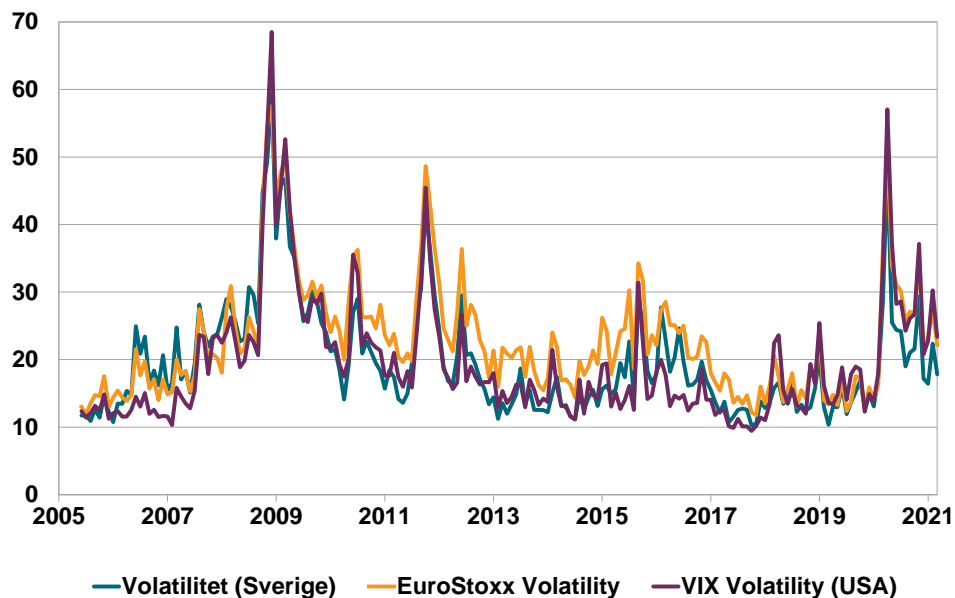

Anmärkning: Ränteskillnader för företagsobligationer med olika kreditbetyg i Sverige. Skillnaden beräknas mellan avkastningen för ett index av svenska företagsobligationer (Thomson Reuters Sweden corporate benchmark) med löptid på fem år och en svensk swapränta. Diagrammet visar fem tradingdagars glidande medelvärde.

Källa: Refinitiv Datastream.

12 Volatilitetsindex

Standardavvikelse

Anmärkning: Implicit volatilitet beräknad från indexoptionspriser. För Volatilitet (Sverige) används SIX Volatility fram till september 2018. Från oktober 2018 används istället ett medelvärde av OS30C implicita volatilitet beräknat för calls och puts.

Källa: Refinitiv Datastream.